

Zofia Brasse

Biblioteczny katalog alfabetyczny : materiały bibliograficzne

Zeszyty Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.
Biblioteka 2/38, 180-213

1962

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BIBLIOTECZNY KATALOG ALFABETYCZNY

Materiały Bibliograficzne

pod redakcją

ZOFII BRASSE

Część 2

Oprac.: Zofia Brasse, Lillana Cybertowiczowa, Eugenia Zellnerówna

Podczas gdy w pierwszej części Bibliografii o Katalogu Alfabetycznym rozpatrzono historię i zadania katalogu, jego technikę opracowania jak i użytkowania w ogólnych raczej zarysach¹, druga część jest wynikiem szczegółowszych badań tego problemu w Niemczech, Ameryce i Związku Radzieckim w okresie powojennym, a więc bardziej współczesnym i nam bliższym z codziennej pracy nad katalogiem.

Praca ta będzie poruszała szereg zagadnień istotnych dla katalogu alfabetycznego, a więc sprawę mechanicznej konstrukcji haseł tytułowych i ich szeregowania w Niemczech, krytykę przepisów katalogowania, tendencje ich uproszczenia i problemy techniczne katalogowania i powielania kart w krajach anglosaskich, zagadnienie specyficznych funkcji katalogu alfabetycznego w udostępnianiu literatury w ZSRR, wreszcie problemy o charakterze międzynarodowym, jak autorstwo korporatywne, centralne katalogowanie druków, unifikacja przepisów katalogowania w skali światowej oraz wyływające stąd wnioski dla polskich poczynić w tym zakresie.

W Niemczech próbuje się w tej chwili dokonać przemiany dwu zasadniczych członków Instrukcji Pruskiej, tzn. wprowadzić zasadę mechaniczną konstrukcji haseł tytułowych druków w miejsce dotychczasowej rzeczowej (logicznej) budowy tych haseł oraz, jako kwestię wtórną, zmienić szeregowanie rzeczowe haseł na szeregowanie mechaniczne. Zdaniem współczesnych bibliotekarzy niemieckich, nowa instrukcja winna wykazać swoją przydatność w jakimś dużym drukowanym, przedsięwzięciu katalogowym, tak jak to było z Instrukcją Pruską przy tworzeniu Pruskiego Katalogu Centralnego (118). Próbami tego typu są G.A.Z. (*Gesamtverzeichnis der Ausländischen Zeitschriften*); oraz spis czasopism, wydany przez Deu-

tsche Forschungsgemeinschaft. Po długich dyskusjach postanowiono ułożyć te spisy mechanicznie według kolejności słów (100). Znamiennie prace Fuchsa (93, 102) Bauhuisa (71), Vorstiusa (91), Roloffa (113,118) i Deckerta (107) wykazują na ogół dwie tendencje w zastosowaniu do katalogów niemieckich. Przy tworzeniu nowych katalogów należy stosować nową instrukcję z szeregowaniem mechanicznym, niewątpliwie prostszym i przystępniejszym. Natomiast przerobienie starych katalogów niemieckich wymagałoby nadmiaru cennego czasu. Ogromnie pożądana jest w tym względzie praca Poggendorfa (111), która stanowi wynik studiów i obserwacji poczynionych od r. 1956 przy przeróbce regionalnego katalogu centralnego Nordrhein-Westfalen z układu tytułów rzeczowego na mechaniczny. Warunki tego eksperymentu były obliczone na szczególną oszczędność czasu, przy czym nie uwzględniono melioracji jakichkolwiek kart pomocniczych (odsyłaczy, kart cząstkowych). Sam katalog składał się przeważnie z druków niemieckich, a więc łatwiej go było przedstawić na szeregowanie mechaniczne. Mimo to 63,2% haseł tytułowych musiało być zmienionych. Wyliczono, że 1 250 000 haseł tytułowych i autorских wymagałoby 3100 godzin melioracji. Wynik tych obserwacji niewątpliwie nakazuje rozważę. Całkowite zerwanie ze starym katalogiem winno nastąpić dopiero wówczas, gdy nieprzejrzystość, przepełnienie, nieczytelność, przestarzenie prowadzą do błędnych informacji. Zerwanie z katalogiem jest możliwe pierwszy i drugi raz, staje się katastrofą przy następnych. Są wypadki w bibliotekach niemieckich, że poszukuje się w nich pożądanej pozycji w czterech do pięciu katalogach (107). Wniosek taki, że 1. Dla starych katalogów należy zreformować Instrukcje Pruską, zachowując z niej to, co ma faktyczną wartość. (Prawdziwe trudności leżą u niej w traktowaniu przedmiotu, kompositów i gerundium); 2. Stworzyć nową instrukcję według projektów już przedyskutowanych, z szeregowaniem mechanicznym i rozwiązaniem problemem autorstwa korporatywnego.

Problem autorstwa korporatywnego został po raz pierwszy postawiony przez bibliotekarzy amerykańskich w 2. połowie 19 w. Dyskusja na ten temat, zapoczątkowana przez Charles A. Cuttera, trwa właściwie do dzisiejszego dnia (39). Metoda amerykańska polega na wysunięciu, przy opracowaniu prac zbiorowych, nazwy instytucji naukowej lub administracyjnej jako hasła, po czym następuje lokalizacja geograficzna i tytuł. W Europie tradycyjny opis stawał tego rodzaju publikacje zbiorowe raczej pod tytuł publikacji i dawał odsyłacz instytucji. Jednakże współcześnie metoda amerykańska znalazła swój oddźwięk w Europie. Wykazaliśmy, że jest tak już w Szwajcarii (por. cz. 1. pracy), to samo dzieje się we Francji (39,117), w Związku Radzieckim (278) i w państwach północy (124). Niemcy, zasadniczo bardzo przywiązane do przepisów tradycyjnych, w tej chwili pilnie rozpatrują ten problem (39). Na przykład Biblioteka Uniwersytecka w Tübingen potra-

ktowała jak najbardziej nowoczesnie opracowanie druków w swoich skróconych przepisach katalogowych dla bibliotek zakładowych (95). Katalog Biblioteki w Tübingen wysuwa częstokroć moment rzeczowy w katalogu alfabetycznym i ma całe mnóstwo haseł przedmiotowych jak: Bibliotheken, Museen, Kongresse, Gesetze itp. Szeregowanie haseł tytułowych jest mechaniczne (pomija jedynie rodzajniki). Korporatywne autorstwo jest podobnie traktowane jak w A.L.A.— Rules, a nawet prościej. Księgi pamiątkowe daje się pod nazwisko i imię osoby czczonej. Przepisy te są wyjątkowo cennym przyczynkiem do problemu przepisów katalogowych w Niemczech i unowocześniają Pruską Instrukcję, zbliżającą się do międzynarodowej praktyki (101). W tym szeregu staje również Deutsche Staatsbibliothek w Berlinie, która opracowuje katalog alfabetyczny druków anonimowych wydanych po r. 1945, z mechanicznym szeregowaniem według kolejności słów, co prawda słów ważniejszych (119). — Przy budowaniu nowych katalogów posługiwano się w Niemczech również nowoczesną metodą fotografowania kart tytułowych z uzupełnieniem haseł przekładów, odsyłaczy i kart cząstkowych. W Brandenburskiej Naukowej Bibliotece w Poczdamie opracowano w ten sposób w pierwszym rzucie 60 000 tomów, w drugim — 50 000 tomów, przy dorywczej pracy jednej siły fachowej w przeciągu kilku dni (75).

Nie mniej ważkim problemem jest w Niemczech moment transkrypcji, w szczególności tytułów rosyjskich. Tablice transliteracyjne muszą być poszerzone. Niemiecki projekt tablic transliteracyjnych cyrylicy został przyjęty na międzynarodowej konferencji I.S.O. (International Standards Organisation) w Brukseli w r. 1954 (91,116). Retranskrypcja obcych nazwisk z transkrypcji rosyjskiej lub rosyjskich nazwisk obcego pochodzenia ma ogromne znaczenie w literaturze przekładów (72, 103). W mniejszych bibliotekach należałoby się w tym zakresie posługiwać wzorami centralnie drukowanymi kart katalogowych. —

Dla zgłębienia problemu Katalogu Alfabetycznego w Niemczech, należy sobie jeszcze uprzytomnić wpływ reformy Instrukcji Pruskiej na katalogi specjalne, przy których szczególnie cenna jest współpraca kół bibliotekarskich i fachowych z danej dziedziny (87) oraz na katalogowe ujęcie artykułów z czasopism naukowych (77,85) — wówczas spojrzymy na reformę instrukcji katalogowej w Niemczech w skali szerszej, światowej. —

Wszystkie te tendencje, zaobserwowane w Niemczech, są nie mniej żywe u innych narodów Europy, w szczególności w Szwecji, Danii i Norwegii oraz we Włoszech. Prowadzenie dwu katalogów, jednego dla użytku publiczności, drugiego starego dla potrzeb persouelu, tak jak to ma miejsce w Bibliotece Uniwersyteckiej w Bergen (133), centralne katalogowanie druków szwedzkich (134,143,148), pojęcie autorstwa korporatywnego i sposób opracowania druków tego rodzaju (124,

149) – wszystko to znalazło żywy odzwierciedlenie w fachowej literaturze północy. Ale i na południu Europy wręcz gorączkowe życie w bibliotekach włoskich. Podjęcie gigantycznego przedsięwzięcia, jakim jest włoski katalog centralny (Catalogo Unico) zostało przygotowane całym szeregiem decydujących faktów, 1) nowa włoska instrukcja katalogowa z r. 1956 (227), 2) indeks przedmiotowy („Soggettario”) dla klasyfikacji, 3) centralne katalogowanie druków włoskich i obcych na międzynarodowym formacie (228), 4) słownik Kryptonimów, „Onomasticon”, 5) zastosowanie maszyn firmy Remington Rand do selekcji, powielanie, porównywanie, wcielenie i usuwanie oraz szeregowanie kart katalogowych (229).

Rozważwszy problemy opracowania katalogowego druków na tle fachowego piśmiennictwa niemieckiego, warto zastanowić się i porównać jak wyglądają one w świetle bibliotekarskiej literatury angielskiej i amerykańskiej, która jest bardzo obfita. Wobec ogromu materiału ograniczono się jedynie do pewnego wyboru pozycji cytowanych, poruszając najważniejsze zagadnienia.

W ciągu ostatnich lat szczególnie żywo przebiega krytyka dotychczasowych przepisów katalogowych. Zapoczątkowana w r. 1941 znanym w świecie bibliotekarskim artykułem Osborna „kryzys w katalogowaniu” (154,193), przybierała ona coraz bardziej na sile (211). Od tego też czasu w fachowej literaturze, tak amerykańskiej (189) jak i światowej, ukazuje się szereg prac poddających rewizji przepisy katalogowe (1,208,219). Zwłaszcza po ostatniej wojnie w wielu krajach przystąpiono do rewizji istniejących przepisów (31,50,177, 228). Łącznie z tym problemem narastają tendencje do uzgodnienia instrukcji katalogowych w skali międzynarodowej (165,192). Tutaj szczególnie ożywioną działalność wykazał w Ameryce Osborn (191,197,211), w Indiach Ranganathan (59,60). Na! ujęciem całości zagadnienia pracuje Komitet roboczy do spraw koordynacji przepisów katalogowych, powołany przez Międzynarodową Federację Stowarzyszeń Bibliotekarskich (JFLA). Z działalności jego wynika, że ogólnym dążeniem jest traktowanie mechaniczne pierwszego słowa dzieła anonimowego bez uwzględnienia odmian gramatycznych oraz rozszerzenie pojęcia autorstwa korporatywnego. Również silnie zaznacza się tendencja do nonnalizowania karty katalogowej w skali międzynarodowej (29,193).

Szczególne trudności napotykaną są przy autorstwie kolektywnym. Przyczyną jest zasadnicza różnica między instrukcją pruską a anglo-amerykańską (197). Tam gdzie według instrukcji anglo-amerykańskiej występuje hasło korporatywne, według instrukcji pruskiej daje się hasło tytułowe. Tam gdzie według instrukcji anglo-amerykańskiej stosuje się mechaniczny układ haseł tytułowych, według instrukcji pruskiej daje się układ gramatyczny. W niektórych bibliotekach angielskich i skandynawskich znalaziono nowe rozwiązanie dla haseł korporatywnych, polegające

na uproszczeniu i ograniczeniu ich do pewnych określonych przypadków. Osobom podkreśla, że w takim połowicznym uwzględnieniu haseł korporatywnych trzeba może szukać drogi do pogodzenia dwóch zasadniczych tradycji bibliotekarskich.

Wobec spodziewanej rewizji obowiązujących przepisów na całym świecie, również w Anglii przejrzano i uproszczono przepisy *Katalogowe* (196). Między innymi miało to miejsce w British Museum (197), przy czym silnie podkreślono wzrastające znaczenie roli katalogów drukowanych. Biblioteka Uniwersytecka w Londynie pod wpływem głosów krytyki oraz wzrastających potrzeb czytelników przystąpiła do zmiany instrukcji katalogowania w r. 1955 (8). Za wytyczne przyjęto wygodę czytelników (szybkość informacji), uproszczenie haseł i oszczędność pracy personelu. Do ważniejszych zasad zaliczyć możemy następujące: a) zagadnienie hasła korporatywnego: hasło korporatywne stosuje się dla oznaczenia władz państwowych i instrukcji, b) zagadnienie nazwy tytułów czasopism: przy zmianie tytułu czasopisma, w hasło stawia się nowy zmieniony tytuł niezależnie od poprzedniego, c) kwestia uproszczenia haseł autorskich przy nazwiskach znanych autorów daje się tylko jedno najczęściej używane imię (8).

Rewizją przepisów katalogowych w Stanach Zjednoczonych zajęła się specjalna Komisja powołana w r. 1954 do opracowania nowej instrukcji (189). Według zamierzenia Komitetu powołanego do rewizji instrukcji Amerykańskiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy (ALA Code Revision Committee), jak referuje Waters (225), jego przepisy katalogowe mają być oparte na instrukcji katalogowej wydanej przez Bibliotekę Kongresu w r. 1947 (L.C. Rules for descriptive cataloging). Jednakże zdaniem autora wyżej wymienione przepisy nie rozwiązują wyczerpująco problemu opracowania druków nietypowych, np. sprawozdań technicznych, urzędowych dokumentów, ponieważ często wydawcą tego rodzaju druków jest kilka instytucji, dzielących pomiędzy siebie autorstwo. Jako punkt wyjścia swojej działalności Komitet przyjął następujące wytyczne: a) celem katalogu jest umożliwienie odnalezienia w katalogu określonej pozycji względnie wykazanie, jakie pozycje znajdują się w zbiorach biblioteki, b) instrukcja powinna być logiczna i przejrzysta, c) katalogowanie winno się odbywać w sposób jak najbardziej oszczędny, jednak z zachowaniem wyczerpującej informacji dla czytelnika (191, 202). Na podstawie badań nad rozwojem instrukcji katalogowej Amerykańskiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy (ALA Catalogue rules) wysunięto wniosek, że przepisy katalogowe powinny być systematycznie poddawane krytycznej rewizji. Pożądane jest tutaj międzynarodowe porozumienie odnośnie instrukcji katalogowej (208, 212). Wymienia się również badania nad problemem katalogowania wydawnictw seryjnych z zastosowaniem hasła korporatywnego oraz porusza się problem drukowanych kart katalogowych (209).

Ostatnią publikacją Komitetu jest praca S.L. Jacksona „Catalog use study” (217, 225). Poruszone są w niej dwa najważniejsze zagadnienia: 1) rozpatrywanie stosunku haseł katalogowych do drukowanych katalogów książkowych wobec rozwijających się pomysłnie obu wymienionych form katalogu, 2) Katalogowanie u źródła” („Cataloging in source”), czyli plan, według którego każda nowa publikacja otrzymalaby opis katalogowy przed opublikowaniem książki z możliwością drukowania go w ustalonym miejscu wydawnictwa (223). Biblioteka Kongresu prowadzi badania, czy pomysł ten ma szansę realizacji tak ze względu na wydawców, jak i bibliotekarzy.

Jak z powyższego wynika, w bibliotekarstwie amerykańskim i angielskim ogromny nacisk kładzie się na technikę katalogowania. Literatura ośnośnie powielania i drukowania kart katalogowych jest szczególnie bogata (12, 224). Szerokie zastosowanie znajduje centralne opracowywanie kart katalogowych, zwłaszcza w mniejszych bibliotekach (218, 223). Nażnienić należy, że poza drukowanymi kartami katalogowymi Biblioteki Kongresu (169, 203), szereg bibliotek posługuje się drukowanymi kartami firmy H.S. Wilson (214, 215), V. Drewry opisuje prace Ośrodka w Stanie Georgia produkującego karty katalogowe przy pomocy dwóch adresarek (Addressograph machines) (221). Katalogowanie jest uproszczone, między innymi nie zaznacza się wydania, Ośrodek zaopatruje w karty katalogowe 772 szkoły i 49 bibliotek publicznych. Do przesyłanych kart katalogowych dołączona jest instrukcja pouczająca o ich zastosowaniu („Manual for adopting and using catalog cards”). Jednakże szereg bibliotek produkuje karty katalogowe we własnym zakresie twierdząc, że procedura związana z zamawianiem drukowanych kart katalogowych trwa zbyt długo. Np. Biblioteka Instytutu im. Battelle w Columbus (USA) (186) opracowuje opisy katalogowe maszynowo, rozmieszczając po 8 opisów na jednym arkuszu. Następnie, po korekcie przeprowadzonej przez katalogującego, arkusz jest gotowy do powielania. Przy zastosowaniu systemu Xero-Lith do uzyskania matrycy i Multi-lith-Press do reprodukcji kart można udostępnić książkę już po 5 dniach od jej daty wpływu. Biblioteka okręgowa (county library) w Los Angeles zdecydowała się na zastosowanie urządzeń systemu IBM, (International Business Machines), które umożliwiają powielanie raz wypisanej karty w dowolnej ilości egzemplarzy (210). Frank Otto w swoim artykule „Some methods for production and reproduction of catalogue cards” (47) zaznacza, że wybór techniki sporządzania i reprodukcji kart katalogowych zależy od ogólnej ilości potrzebnych opisów, od liczby egzemplarzy danego opisu, od żądanej jakości reprodukcji (przejrzystość, trwałość), od potrzebnej szybkości reprodukcji, od kosztów i możliwości wykorzystania istniejących już warunków, oraz od kwalifikacji personelu. Autor omawia również 1) poszczególne techniki powielania i mechanicznego drukowania stosowane przy repro-

dukowaniu karty katalogowej sporządzonej na maszynie do pisania: a) pisanie karty i kopii przez kalkę, b) diazokopia (daje do 10 odbitek), c) lektografia (do 50 odbitek przy dostatecznie wystarczającej jakości), d) powielanie z matrycy (do 500 odbitek przy dobrej jakości), e) druk za pomocą małej maszyny offsetowej, np. Rotaprint, Multilith (droższe i wymagające wykwalifikowanego personelu, dające do 10 000 odbitek przy wspaniałej jakości, lecz ekonomicznie opłacalne tylko przy dużych ilościach), f) przy pomocy kserarki (pożyteczne przy seriach odbitek), 2) techniki i metody reprodukcji karty katalogowej sporządzonej na materiale nieprzezroczystym: a) reflektografia metoda stykowa przy użyciu materiałów fotograficznych (ekonomicznie opłacalne dla małych bibliotek), b) reflektografia przy zastosowaniu materiału diazocznego (przy pełnym świetle dziennym może być niewykwalifikowany personel) c) reprodukcja haseł katalogowych na mikrofilmie, d) kserografia (nie wymagająca wykwalifikowanego personelu).

Problem drukowania kart katalogowych jest szeroko dyskutowany na łamach fachowej literatury w skali międzynarodowej. Szwedzkie Stowarzyszenie Bibliotekarzy w ramach dążeń do zrationalizowania i mechanizacji pracy w bibliotekarstwie zajmuje się produkcją i sprzedażą drukowanych kart katalogowych (151). W r. 1957 skatalogowano w ten sposób 3 000 szwedzkich książek, wydrukowano 2,5 miliona kart a sprzedano 2 miliony. Karty wyprodukowano przy pomocy maszyn IBM i odbito aparatem Multilith.

Ostatnio, jak referuje H. Dewey (226), coraz szersze zastosowanie w bibliotekach amerykańskich znajdują dziurkowane karty katalogowe (punched cards). Katalogowanie odbywa się przy zastosowaniu maszyn IBM lub Remington-Rand. Do zalet tej formy katalogu zaliczyć możemy możliwość taniego otrzymywania kopii katalogu, możliwość reprodukcji katalogu wprost z kart, łatwość manipulacji w zakresie kart katalogowych (łatwo dodać nowe karty lub usunąć niepotrzebne). Według przypuszczeń autora, ta forma będzie formą katalogów przyszłości (229).

Na zakończenie warto podkreślić, że w bibliotekarskim piśmiennictwie amerykańskim i angielskim dużą wagę kładzie się na znaczenie racjonalnej organizacji pracy przy katalogowaniu (183). Celem jej jest możliwie największe zredukowanie kosztów przy jednoczesnym zachowaniu a nawet zwiększeniu wydajności pracy (179, 201). Powinna ona uwzględnić analizę poszczególnych czynności, uproszczenia ich lub usunięcie zbędnych, względnie winna spowodować rozważenie, czy danej czynności nie może wykonać pracownik o niższych kwalifikacjach (153, 161, 166). Reasumując powyższe, możemy stwierdzić wyraźne dążenia, by podział czynności był połączony z organizacją pracy, polegającą na najlepszym wykorzystaniu zdolności i umiejętności poszczególnych pracowników.

Przy omawianiu najważniejszych zagadnień radzieckiego czasopiśmiennictwa bibliotekarskiego lat powojennych dotyczącego katalogów i katalogowania, a w szczególności katalogu alfabetycznego, nasuwa się uwaga natury ogólnej o pewnym – jeśli można się tak wyrazić – praktycznym nastawieniu autorów dzieł i artykułów. Rozważań natury teoretycznej spotykamy mniej, tematykę poruszonych problemów warunkują przede wszystkim potrzeby czytelnicze.

W konsekwencji tego, dyskusje na tematy katalogów i opracowania obracają się najczęściej w kręgu spraw związanych z ułatwieniem czytelnikowi orientacji oraz zaleceniem mu odpowiedniej literatury. Owo „wyjście naprzeciw czytelnika”, jak największe zainteresowanie go książką, jej propaganda, ułatwienie korzystania z niej, wszystkie te tendencje charakteryzują najnowsze przepisy opracowywania i wpływają niewątpliwie na pewne – jak można zauważyć – pomijanie w opisie katalogowym danych nieistotnych zaciemniających obraz karty katalogowej, a wydobywanie właściwej treści dzieła. Służy temu przede wszystkim rozbudowywanie systemu recenzji, odsyłaczy i adnotacji oraz coraz częstsze wprowadzenie do katalogu alfabetycznego elementów katalogu przedmiotowego, jak to sugeruje nauk Klenov (277). Reasumując: biblioteka radziecka ma przede wszystkim wychowywać, jej funkcje archiwalne pozostają raczej w cieniu.

Katalog alfabetyczny to najistotniejsza komórka organizmu bibliotecznego. Jego rola i znaczenie, jego ważność ideowa i propagandowa, to temat, który – jak spostrzegamy – poruszany jest często bądź to na łamach czasopism, bądź to w osobnych rozdziałach podręczników. W szerszy nieco sposób zajmuje się tym zagadnieniem Dobrovol'skaja (253), precyzując dwa podstawowe założenia metodyki pracy nad katalogiem, którymi są jak najpełniejsze udostępnienie zbiorów i propaganda w duchu socjalistycznym. Dużo uwagi poświęca problemowi temu również Levintov oraz Ambarcumjan (247), który krytykuje niejednokrotnie spotykane czysto formalistyczne podejście do dzieła tworzenia katalogu i częsty brak zrozumienia wagi tej pracy. Najpełniej może jednak spotykamy się z omówieniem roli katalogu alfabetycznego w wydanych ostatnio dziełach „Opisanie proizvedenij pečati” (268) i Novikovej „Osnovy knigoopisanija i organizacija alfavitnogo kataloga” (279). Problem znaczenia katalogu pozostaje w ścisłym związku z opracowaniem zbiorów, i to opracowaniem nie formalistycznym, jak chce Ambarcumjan, lecz takim, które najpełniej realizowałoby postulat „odpowiedniej książki”. Dlatego też na wstępie rozważań nad najnowszymi tendencjami katalogowania dzieł w Związku Radzieckim warto wspomnieć parę słów o dwutorowości katalogów w myśl politycznych założeń ich znaczenia, tj. o tworzeniu selekcyjnych katalogów dla publiczności z wysuniętymi elementami ideowymi oraz roboczych dla personelu bibliotek i specjalistów. I znów sprawa tą zajmowali się może najbardziej

Anbarcumjan i Dobrovolskaja, zwłaszcza pierwszy walczył od lat (247, 253) o stworzenie zalecających katalogów czytelniczych opartych na stałej bazie katalogu wewnętrznego, służbowego. Katalogi służbowe, które spotykamy dziś w większości dużych bibliotek typu naukowego (277), obejmują swym zasięgiem pełny księgozbiór i połączone są z katalogami czytelniczymi siecią odsyłaczy i symboli. Kartki katalogowe posiadają zanotowane na swym odwrocie sygnatury wszystkich wydań i dubletów dzieł biblioteki głównej i bibliotek zakładowych, symbole katalogu systematycznego oraz odsyłacze — są więc jakgdyby centralą skupiającą wiadomości o danej książce (227, 253). W bibliotekach posiadających katalogi służbowe i czytelnicze księgozbiór dostępny czytelnikowi jest stale aktualizowany, wycofuje się kartki dzieł przestarzałych, nie posiadających już żadnej niemal wartości, potrzebnych być może jedynie naukowcom i dostępnych dla nich w katalogu służbowym (277).

Czytelniczy katalog alfabetyczny nie jest na skutek tego jedynie zbiorem uszeregowanych według pewnego planu kartek, spełnia on również, w mniejszym oczywiście stopniu niż katalog systematyczny czy przedmiotowy, funkcję zalecającą i dydaktyczną. Służy temu również szeroko rozbudowany system odsyłaczy i recenzji, wysuwanie najnowszych wydań dzieł na plan pierwszy oraz adnotacje. Orientację w katalogu alfabetycznym bibliotek typu oświatowego ułatwiają karty rozdzielcze (kolorowe i łatwe do zauważenia) (265, 272) oraz karty przewodnie z charakterystyką autora i jego twórczości (277). „Jeśli chodzi o system odsyłaczy to są one tytułowe, od nazw krajów i miejscowości, skierowują często czytelnika do kartoteki recenzji i katalogu systematycznego, lub też zawierają w sobie pewne elementy przedmiotowe (253). Przechodząc z kolei do przepisów opracowania, zaznaczyć należy, że ogólnymi założeniami przy ustaleniu ich była jednolitość i prostota, pomijanie danych mniej ważnych, równocześnie jak największe wydobycie elementów treściowych oraz dążność do ułatwienia opisu wydawnictw oficjalnych, ze względu na ich wartości ideologiczne przez szerokie stosowanie hasła kolektywnego (268). Założeniom tym odpowiadają „Edinye Pravila”, w przeciwieństwie do instrukcji przedwojennych, gdzie element formalny zdecydowanie górował nad treściowym. Pewnych trudności przy opracowaniu przysporzyły, podobnie jak i u nas, wydawnictwa korporatywne. Problem zaliczenia ich do wydawnictw ciągłych bądź też zwartych wielotomowych porusza na łamach „Sovetskiej Bibliografii” Sejko (269). Ostatecznie w Związku Radzieckim ujmuje się wydawnictwa zbiorowe pod hasłami kolektywnymi, stosując w ramach instytucji podział na serie (269). Wydawnictwa oficjalne kataloguje się pod nazwą instytucji lub pod tytułem. Autorstwo kolektywne stosuje się zdecydowanie przy publikacjach najwyższych władz państwowych i partyjnych. Wspomnieć należy, że problem autorstwa kolektywnego jest jednym z częściej poruszanych, zwłaszcza w latach ostatnich,

kiedy to ogromny wzrost księgozbiorów wielkich bibliotek, zwiększenie produkcji wydawniczej publikacji urzędowych, jak również zmienność nazw instytucji i urzędów spowodował, iż kwestia ujęcia katalogowego ogromnego materiału druków urzędowych i broszur stała się niezwykle paląca, ponieważ czytelnik poszukujący odpowiedniego wydawnictwa napotykał na trudności nie do przebycia i „gubił się” w katalogu. Autorstwem kolektywnym zajmowali się w sposób szczególny wspomniana już wyżej Dobrovolskaja (256), analizując przyczyny jego powstania i rozwój od pierwszej połowy XIX wieku przez etapy lat 1915, 1935, 1949, a wreszcie starając się ustalić ogólne zasady jego stosowania i zakres (256), a także Panascatenko i Maikin. Pierwszy z nich w związku z reorganizacją katalogu, alfabetycznego Wszechzwiązkowej Izby Książki, spowodowana jego rozrostem, i podziałem katalogu na część: autora indywidualnego, tytułów i haseł zbiorowych, precyzuje w jasny sposób zasady ustalenia autorstwa kolektywnego i jego dalszego podziału od charakterystycznej części oficjalnej nazwy organizacji poprzez typ, specjalność, położenie terytorialne i tytuły druków. Drugi z wspomnianych wyżej autorów wysuwa, na skutek dalszego rozrostu zasobów bibliotek, postulat ustalenia klucza informacyjnego do katalogu autorów kolektywnych oraz zaleca stosowanie nowych form haseł (278).

Z ciekawszych paragrafów opracowania wydawnictw zwartych, ujętych w sposób odmienny niż w instrukcji polskiej, podajemy następujące: w zbiorach artykułów w hasle występuje redaktor, w księgach pamiątkowych lub w działach poświęconych jakiejś miejscowości czy krajowi, hasłem jest nazwa osobowa przedmiotu, opracowania. Skrótów nie rozwiązują się, nazwiska obce, powiązane oczywiście odsyłaczami, występują w brzmieniu rosyjskim (268). Pożyteczną bardzo rzeczą jest stosowanie opisów, tzw. analitycznych, ciekawszych artykułów z czasopism naukowych. Dzieła klasyków marksizmu-leninizmu opracowuje się według przepisów specjalnych (254). Mówiąc o formie katalogu, zaznaczyć warto, że we wszystkich bibliotekach przeważa typ katalogu kartkowego, co zresztą jest niezbędne przy nastawieniu się na kartki drukowane centralnie przez Wszechzwiązkową Izbę Książki. Poza tym drukuje się katalogi książkowe, zwłaszcza specjalne, które można wypożyczać do domu dla lepszego zaznajomienia się z twórczością danego pisarza, ilością wydań jego prac itd.

Z dziedziny szeregowania: karty katalogowe układa się podobnie jak i u nas, z drobnymi różnicami, m.in. odsyłacze umieszcza się po dziełach zbiorowych i monografiach, przez co obraz twórczości autora przedstawia się jaśniej, a wydania najnowsze wysuwa się na pierwszy plan (277).

Czytelnik w katalogu biblioteki radzieckiej, a zwłaszcza biblioteki typu oświatowego, korzysta z licznych pomocy, jak: przewodniki, plakaty, skorowidze i porady bibliograficzne.

Niezupełny byłby obraz zagadnień związanych z katalogiem i katalogowaniem bez uwzględnienia problemu kart drukowanych centralnie dla dzieł zwartych i czasopism i bez pobieżnego choćby omówienia artykułów z czasopiśmiennictwa radzieckiego, poświęconych sprawom tym na terenie innych krajów. Zagadnienie centralnego druku kart katalogowych zajmuje bodajże najwięcej miejsca na łamach czasopism radzieckich, jest bowiem jednym z ważniejszych i przyczyniających ciągle jeszcze sporo kłopotów. Wśród mnóstwa autorów i problemów przez nich poruszonych, które trudno nawet ogarnąć, zajmują się nim nawet powagi tej miary, co Klenov.

W chwili obecnej prawie cała produkcja wydawnicza ZSRR jest centralnie katalogowana. Wszeczwiązkowa Izba Książki wydaje karty dla wszystkich książek publikowanych w Związku Radzieckim w językach ojczystych i obcych, karty dla artykułów z czasopism oraz recenzji. Biblioteki zamawiają karty w seriach według dziedzin wiedzy. Centralny druk kart katalogowych posiada wielkie zalety, nie kwestionowane przez autorów i jest ogromną pomocą w pracy bibliotekarskiej. Spotyka się jednak na łamach czasopism sporo uwag krytycznych, często jednak sprzecznych ze sobą, gdyż autorzy nie ogarniają całości problemu. Zarzuty ich dotyczą: 1. Pewnych omyłek i spotykanego jeszcze czasem braku jednolitości opisu katalogowego, wypływającego z kolei z pewnej niejasności „Edinyh pravil”. Obecnie przygotowuje się drugie wydanie „Edinyh pravil” dla wielkich bibliotek, które, jak należy spodziewać się, wyrównują różnice przepisów dla bibliotek dużych i małych, 2. Braków w adnotacjach, 3. Klasyfikacji, 4. Doboru piśmiennictwa. Ta ostatnia trudność została już przewyciężona, gdyż obecnie znaleziono właściwą chyba drogę, opracowując pełny oraz wyborowy komplet kart w języku rosyjskim.

Z kolei zagadnienie reprezentowane w sposób słabszy: kwestia mikrofilmowania i technicznych udogodnień pracy bibliotekarza. Porusza ją Wolfsohn (281) na łamach „Sovetskiej Bibliografii”, pisząc o stosowaniu metody mikrofilmów przy układaniu centralnie drukowanych katalogów książek i czasopism zagranicznych.

I wreszcie na zakończenie — wśród autorów zajmujących się problemami katalogów i katalogowania za granicą — spotykamy znane nazwiska Firsova i Gilarevskiego. Pierwszy z nich omawia rozwój instrukcji katalogowych w Bułgarii, Polsce i Czechach, a drugi w ciekawy sposób podsumowuje prace nad ulepszeniem instrukcji katalogowej w Polsce, Francji, Szwajcarii i Niemczech oraz w tak mało nam pod tym względem znanej Japonii i Hiszpanii (por. Bibliogr. cz. 1.).

Jak się wydaje, sprawa opracowania zbiorów bibliotecznych nabiera w świecie żywych rumieńców. Fakt, że w r. 1961 na wiosnę lub jesienią ma się odbyć w Paryżu dziesięciodniowy kongres międzynarodowy, który zajmie się wyłącznie sprawą unifikacji przepisów katalogowych poszczególnych krajów, jest niewątpli-

wie punktem zwrotnym w tej materii. Kongres ten jest systematycznie przygotowywany przez Komisję roboczą przy I.F.I.A., która działa od r. 1954. Międzynarodowe spotkanie w Madrycie w r. 1958 oraz następne w Londynie w dniach 19-25 lipca 1959 pod przewodnictwem F.C. Francis były etapami tych prac przygotowawczych³. Cel jest jasny: unifikacja przepisów katalogowych jest warunkiem międzynarodowej wymiany materiałów bibliotecznych na świecie, chyba najbardziej współczesnego sposobu ujawnienia i przekazywania bogactw kultury ludzkiej. W Paryżu mają być reprezentowane wszystkie stowarzyszenia międzynarodowe, narodowe i regionalne, które mają jakąś styczność z bibliotekarstwem, oraz wszystkie biblioteki narodowe. Tam będą musiały zostać uzgodnione zasadnicze elementy opisu katalogowego na świecie, które utrudniają jeszcze tę międzynarodową wymianę —, takie jak forma szeregowania tytułów autorskich i anonimowych, wybór haseł autorskich, rzeczowych i korporatywnych, skupienie wszystkich wydań i tłumaczeń dzieł jednego autora na jednym miejscu (117). Oczywiście, jak się to już odbywa wszędzie, tego typu spotkanie musi być przygotowane w poszczególnych krajach przez rozległe dyskusje. Wykazałyśmy przebieg tych dyskusji w Związku Radzieckim, w Szwajcarii, w Niemczech, w Ameryce. Problemu katalogowania nie można dziś traktować w odosobnionej formie (117), lecz z uwzględnieniem międzynarodowych wskazówek i na podstawie międzynarodowej jednolitości. Perspektywa dla niejednego katalogu bibliotecznego, czy to w Ameryce, czy w Niemczech, czy w Polsce, czy na Dalekim Wschodzie jest trudna, lecz unifikacja przepisów jest możliwa, jak wykazują nowe katalogi biblioteczne, reaktywowane lub na nowo opracowywane po ostatniej wojnie. Jakie postulaty nasuwają się dla Polski w związku z przewidzianym międzynarodowym kongresem w Paryżu?

Wiadomości, docierające do nas ze strony Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, które przejęło prace nad nową instrukcją katalogowania w Polsce, są skąpe. W r. 1958 Biuletyn Informacyjny Zarządu Głównego Stowarzyszenia donosił, że postanowiono przystąpić do trzeciego wydania „Skróconych przepisów katalogowania alfabetycznego” Grycza-Borkowskiej w związku z wyczerpaniem drugiego wydania oraz że w opracowaniu jest projekt nowej instrukcji katalogowania⁴. W następnym roku Przegląd Biblioteczny notuje, że Komisja do spraw katalogowania alfabetycznego działająca w ramach I.F.L.A. otrzymała na swą prośbę egzemplarz „Skróconych przepisów katalogowania alfabetycznego” Grycza-Borkowskiej, Zgłoszono Wł. Borkowską jako reprezentanta Polski w tej Komisji⁵. W związku z bliskim terminem kongresu nasuwają się następujące uwagi i sugestie:

a) Brak w Polsce instrukcji katalogowej dla większych bibliotek naukowych, w której byłyby uwzględnione dokładniejsze przepisy katalogowania czasopism, dokumentów życia społecznego, druków nonnaukowych i patentów oraz do opracowania wydawnictw instytucji naukowych.

b) Potrzebne jest rozwiązanie problemu autorstwa kolektywnego w związku z wzrostem wydawnictw urzędowych i społecznych.

c) Brak jest również obowiązującej instrukcji dla opracowania większości zbiorów specjalnych.

d) Nie ma nowej wersji instrukcji katalogowej dla bibliotek publicznych.

e) Wskazane byłoby wprowadzenie elementu przedmiotowego do katalogu alfabetycznego w postaci haseł określających pewne grupy druków, jak druki ulotne, księgi pamiątkowe itp., z przewodnią kartką tychże haseł (Klenov, Petrovskij, Biblioteka Uniwersytecka w Tübingen).

MATERIAŁY BIBLIOGRAFICZNE

Część druga materiałów bibliograficznych jest chronologicznym uzupełnieniem i kontynuacją bibliografii, wydanej w Zeszytach Naukowych Uniwersytetu im. A. Mickiewicza¹. Podobnie jak w części pierwszej obejmuje ona wybór druków samoistnych i fragmentów. Zakres jej sięga od r. 1945 – 1959/60. Układ jej jest, jak tego wymagała jednolitość pracy, również alfabetyczny według krajów, a w obrębie krajów – chronologiczny. Wydawnictwa, omawiające zagadnienia międzynarodowe, zostały na skutek tego zaklasyfikowane według kryteriów terytorialnych. Szczególnie dużo materiałów udało się zebrać z literatury niemieckiej, anglo-amerykańskiej i radzieckiej. Stanowiły one główny trzon badań.

PRZYPISY

¹ Zeszyty Naukowe UAM Biblioteka Główna. Zesz. 1: 1960 s. 49 – 85.

² Zeszyty Naukowe UAM Biblioteka Główna. Zesz. 1: 1960 s. 52.

³ The Librarian, 47: 1958 s. 75. Bulletin. I.F.K.A. International Cataloguing Conference. Nr 1: 1958.

⁴ Biuletyn Inform. Zarządu Gł. Stowarz. Bibliotek. Polsk. Nr 2 (6) marzec 1958.

⁵ Przegl. Bibliot. Roczn. 27: 1959 zesz. 3 s. 275.

⁶ Zeszyty Naukowe UAM. Biblioteka Główna, Zesz. 1: 1960 s. 58 – 85.

MATERIAŁY BIBLIOGRAFICZNE

Część 2

AMERYKA POŁUDNIOWA

1. Musso Luis Alberto: La revision des règles de catalogage relatives aux auteurs collectifs dans les pays du Rio de la Plata. — Bull. Unesco Biblioth. Vol. 13: 1959 nr 1 s. 149 — 150, 172.

ANGLIA

2. Cataloguing rules. Author and title entries. Compiled by committees of the Library Association and of the American Library Association. English ed < including the pref. to the American ed. > London: 1953. Libr. Assoc. ss. XVI, 88.

3. Cataloguing principles and practice. An inquiry. Ed. by M. Piggott London 1954. The Library Assoc. ss. VIII, 159.

szczególnie: s. 15 — 25 H.A. Sharp.

” 37 — 49 A.H. Chaplin.

4. Rules for use in the cataloguing department of the national film library. 3. rev. ed. London 1954. British Film Institute, ss. 40, powiel.

5.* Sayers W.C. Berwick: First steps in annotation in Library Catalogues. 2. ed. London 1955.

6. Härling M.: Tryckta katalogkart i England. — Biblioteksbladet 41: 1956 s. 275 — 276.

7. Piggott M.: The cataloguing of government publications. — Libr. Ass. Rec. 58: 1956 s. 129 — 135.

8. Tooth A.E.: Cataloguing rules and practice: changes at University College, London in anticipation of a revised code. — J. Docum. Vol. 12: 1956 nr 2 s. 88 — 93.

9. Chaplin A.H.: Les problèmes du catalogue général des imprimés au British Museum. — Bull. Inf. Ass. Biblioth. Franc. 1957 nr 23 s. 71 — 78.

10. Wells A.J.: Printed catalogue cards. — J. Docum. Vol. 13: 1957 nr 2 s. 67 — 71.

* Opisy, których poprawności nie można było ustalić, oznaczono gwiazdką.

11. Catalogue of the Library/of/ the Library Association. Ed. by D.C. Henrik Jones, assistance J.P. Palmer. London 1958 Chaucer House 4°s. 191 – 199: Cataloguing.

12. Pargeter Philip S.: A cataloguer's ideal – some thoughts on the reproduction of catalogue cards. – Libr. World. 59: 1958 < 691 > s. 99 – 102.

Rec.: Libr. Science Abstracts. Vol. 9: 1958 nr 2 s. 124 poz. 8137.

13. Chaplin A.H.: Statistical comparison of British Museum and Library of Congress catalogues. – J. Docum. Vol. 15: 1959 nr 1 s. 38.

14. Cataloguing rules: Progress in code revision. – Libr. Ass. Rec. Vol. 62: 1960 nr 8 s. 248 – 253.

AUSTRALIA

15. Cheesman Lindsay A.: The future of cataloging codes as indicated by Lubetzky and Piggott. – Abstractor, Supp. No 7: 1957 s. 11.

Rec.: Libr. Science Abstracts. Vol. 9: 1955 nr 2 s. 123 poz. 8131.

16. Castles Jan: Operation guillotine. A scheme for a better, cheaper catalogue. – Austral. Libr. J. Vol. 6: 1957 nr 3 s. 116 – 119.

AUSTRIA

17. Mayerhöfer Jürgen: Zur Frage der Katalogarten. – Biblios. Jg. 3: 1954 s. 12 – 22.

18. Kammel Karl: Die mechanische Wortfolge beim Nominalkatalog. (Der österr. Bibliothekartag 1956. Tagungsbericht und Referate) – Biblos – Scheften 16: 1957 s. 68 – 112.

19. Kammel Karl: Osterreichische Katalogisierungsvorschriften. – Biblos – Jg. 6: 1957 s. 156 – 159.

20. Csapodi G.: Der geographische Begriff im Katalogsystem der Bibliothek. – Biblos 8: 1959 s. 12 – 22.

CZECHOSŁOWACJA

21.* Prozatimni pravidla jmenneho seznamu. 1950.

22. Jednotná pravidla popisu tiskovin pro katalogy knihoven. Č. 1 sv.2: Organizace abecedního katalogu knih. Praha 1953 Narod. Knihovna 4° ss. 74.

23. Pravidla jmenného popisy. Navrh. Vyprac. kolektiv za řízení M. Nadvorníka. Praha 1957 Univ. Knihovna 4° ss. 235, powiel.

24. Pravidla jmenného katalogu. Vyprac. Kol. za řízení M. Nalvorníka, Praha 1939 Statní Ped. Nakl. ss. 234; Publikace Statních Vedeckých Knihoven. Edice Univ. Knihovny v Praze.

DANIA

25. Foellesnordiske katalogiseringsregler. — Bogens verden 33. 1951 s. 446 — 447.
26. Franck G.: Katalogisering til skolebiblioteker. — Bogenloger 1: 1951/52 s. 4 — 5.
27. Jensen E.A.: Internationale katalogiseringsregler. — Bogens verden 33: 1951 s. 136 — 137.
28. Katalogisering. Forelobig udg. Udarb. af E.A. Jensen (i in). København, 1951 ss. 46. (Statens bibliotekstilsyns publikationer 4).
29. Ranganathan S.R.: Tov for author — heading. — Libri 5: 1954/55 s. 122—141.
30. Ranganathan S.R.: Corporate heading. — Libri 6: 1955/56 s. 1 — 21.
31. Report anonyma and words of coeporate authorship. (IFLA) Libri 6: 1955/56 s. 271 — 297.
32. Working group on the coordination of cataloguing principles. Report on anonyma and corporate authorship. — Libri. Vol. 6: 1955/56 nr 3 s. 271 — 297.
33. Bourgeois Pierre: Bristol pour fiches de catalogue. Libri. vol. 7: 1956/58 nr 2/3 s. 208 — 211.
34. Verona E.: A historical approach to corporate entries. — Libri 7: 1956/58. s. 1 — 40.
35. Katalogiseringsregler < Cataloguing rules > Ed. by Dansk Bibliografisk Kontor. Copenhagen 1958 ss. 64.
Rec.: Libr. Science Abstracts. Vol. 9: 1958 nr 4, s. 272 poz. 8675.

FINLANDIA

26. Kanninen M.: Painettuja luettelokortteja ilmeistyvista kirjoista. — Finsk Bokhandelsstidning 53: 1950 s. 299 [Drukowane karty katalogowe dla książek nowo wychodzących].
37. Olsoni Emerik: Tieteellisten kirjastojen yhteistista painetuista luettelosta. — Kirjastoletti 44: 1951 s. 2 — 6. [O centralnym druku kart katalogowych dla bibliotek naukowych].

FRANCJA

38. Code de catalogage des imprimés communs. Dictionnaire des cas. Paris 1954 4° ss. III, 256, 125, Assoc. française de Normalisation.
39. Malcles L(ouise) N (oëlle): Code de catalogage officiellement en vigueur dans quelques pays: W: Malclés Louise Noëlle. Les sources du travail bibliographique. T. 1. Genève 1950 s. 98 – 100.
40. Instructions sommaires pour l'organisation et le fonctionnement des bibliothèques publiques. I. Etablissement des catalogues. Paris 1952 Centre national de Docum. Pédag. ss. 95.
41. Hodgson J.G.: The use of xerography in libraries. – Unesco. Bull. Libr. 10: 1956 s. 196 – 200.
42. Kent F.L.: International progress in transliteration. – Unesco Bull. Libr. 10: 1956 s. 132 – 134.
43. Rayssen Y [vonne], Honoré S.: Les collectivités–auteurs et le catalogage des publications officielles. – Bull. Biblioth. France 1: 1956 s. 85 – 101.
44. Salvan P.: Catalogue Code revision in France. – Unesco Bull. Libr. 10: 1956 s. 155 – 157.
- 45* Les catalogues alphabétiques d' auteurs et d' anonymes. Rédaction de la notice catalographique. Paris 1957.
46. Chaplin A.H.: La conférence de Chicago sur le catalogage. – Bull. Unesco Biblioth. Vol. 11: 1957 nr 4 s. 85 – 87.
47. Frank Otto.: Some methods for production and reproduction of catalogue cards. – Unesco Bull. Libr. 12: 1958 2 – 3 s. 43 – 49.
Rec.: Libr. Science Abstracts, Vol. 9: 1958 nr 2 s. 124 poz. 8136.
48. Rapport sur les ouvrages anonymes et ceux publiés par des collectivités–auteurs. Groupe de travail sur les principes du catalogage. F.I.A.B. – Cah. Docum 12: 1958 s. 58 – 74.
49. Fédération internationale des Associations de bibliothécaires. Conférence internationale sur le catalogage. – Bull. Unesco Biblioth. Vol. 13: 1959 nr 11/12 s. 271 – 275. Toz: IFLA international Cataloguing Conference. Preliminary Meeting. Libri. Vol. 9: 1959 nr 3 s. 254 – 261.
50. Günther Alfred: Considérations sur le format des fiches de catalogue des bibliothèques. – Bull. Unesco Biblioth. Vol. 13: 1959 nr 7 s. 153 – 154.

HISZPANIA

51. Instrucciones para la redaccion del catalogo alfabetico de autores y obras anonimas en las Bibliotecas publicas del Estado. 2 ed. reformada. Madrid 1945 druk. Gongora ss. XI, 210.

52. Penna Carlos Victor: Catalogacion y classificacion de libros. Buenos Aires 1945 Acme Agency. 8° ss. IX, XII, 279.

53. Lois Ricardo, I. Ruiz J. Leonor: Catalogacion de publicaciones gubernamentales y otros entes colectivos. < The cataloguing of government publications, and those of other corporate bodies. > Direccion general de archivos y bibliotecas; Boletin 6: 1957 < 41 > s. 7 - 8.

Rec. Libr. Science Abstracts. Vol. 9: 1958 nr 1 s. 53 poz. 7881.

54. Rovira Carmen.: Spanish Library cataloging and the Lubetzky report. Tr. by Edward Heiliger. Libr. Resources. 2: 1958 < 1 > s. 44 - 47.

Rec.: Libr. Science Abstracts. Vol. 9: 1958 nr 2 s. 123 poz. 8133.

HOLANDIA

55*. Greve Henri Ekhard: Theorie van dea catalogus. 2 druk. Groningen 1950.

56. Cools P.J.: De geest van de oude en de nieuwe regels voor de titelbeschrijving. - Bibliotheekleven 38: 1953 s. 197 - 203.

57. Tichelen P. van: Regels voor de titelcatalogus. - Bibliotheekgids 30: 1954 s. 114 - 125. Odb. 1955 4° ss. 13.

58. Liat K (wee) S (wan): Technische mogelijkheden voor de titeldruk. - Bibliotheekleven 41: 1956 s. 65 - 77.

59. Szekeres Margit.: Présentation uniforme des noms d' auteurs dans les titres des articles de périodiques. - Rev. Docum. 25: 1958 < 3 > s. 88 - 89.

Rec.: Libr. Science Abstracts. Vol. 9: 1958 nr 4 s. 273 poz. 8678.

INDIE

60. Sen Gupta B: Asiatic personal autor's names and the problem of their standardisation. - Indian Librarian. J. 1952 Nr 2.

61. Ranganathan S.R.: Asian names. - Abgila. 3: 1953 nr 2.

62. Viswanathan C.G.: Cataloguing theory and practice. A guide to the student of library science. Benares 1954 Benares Hindu Univ. Pr. ss. VII, 251.

63. Ranganathan S.R.: Heading and canons. Comparative study of five catalogue codes. Madras 1955 Blunt ss. 298.

64. Ranganathan S.R.: International catalogue code. Ann. Libr. Science. Vol. 6: 1959 nr 1 s. 13 - 20.

JAPONIA

65. Okado N: Revision of cataloguing rules in Japan. Unesco Bull. Libr. 9: 1955 s. 212 - 213.

JUGOSŁAWIA

66. Pravila za katalogizaciju. Beograd 1957 Univerzitet ss. 223, powiel Društvo Bibliotekara N.R. Srbije.

KANADA

67. Shepard M.: The problems of microfilming catalogue cards. — Bull. Canadian Libr. Ass. 8: 1951 s. 89 — 90.

68. Ball Katharine L.: General considerations on catalog code revision. — Canadian Libr. Ass. Bull. 11: 1955 < 5 > s. 219 — 221.
Rec.: Liber. Science Abstracts, Vol. 6: 1955 nr 2 poz. 4678.

69. Ball Katharine L.: The work of the Cataloging Policy and Research Committee of the Cataloging and Classification Section of the Resources and Technical Services Division of the American Library Association. — Ontario Libr. Rev. 42: 1958 < 3 > s. 180 — 182.
Rec.: Libr. Science Abstracts, Vol. 9: 1958 nr 4 s. 272 poz. 8676.

KOREA

70. Chae Ch.K.: Han — Un catalog rules for eastern and western books Seoul 1954 The Bank of Korea, Research Bureau ss. XVII, 486 (The Research Bureau series 2).

NIEMCY

71. Bauhuis Walter: Katalogprobleme und Lösungen. — Zentralbl Biblioth. — Wes. Jg. 61: 1947 H. 3/4 s. 107 — 121.

72. Kral Walter: Eine neue Transkription russischer Titel? Zentralbl. Biblioth. — Wes. Jg. 65: 1951 H. 1/2 s. 61 — 65.

73. Leyh Georg: Fünfzig Jahre deutscher Bibliothekare. — Nachr. Wissensch. Biblioth. Beih. 1. Bibliotheksprobleme der Gegenwart: 1951, s. 14 — 15: o problemie katalogowania druków w Niemczech.

74. Roloff Heinrich: Die Arbeitsbesprechung der Direktoren der Wissenschaftlichen Bibliotheken der D.D.R. in Berlin am 28. und 29. Juni 1951. Zentralbl. Biblioth. — Wes. Jg. 65: 1951 H. 9/10 s. 349 — 350: 5. Kataloge.

75. Skerhut Toni: Der Aufbau der Brandenburgischen Landes- und Hochschulbibliothek in Potsdam. — Zentralbl. Biblioth. Wes. Jg. 65: 1951 H. 7/8 s. 287 — 291.

76. Alker Hugo: Das österreichische Bibliothekswesen. — Zentralbl. Biblioth. Wes. Jg. 66: 1952 H. 11/12 s. 427 — 428: o katalogach.
77. Deckert Helmut: Schlagwortkatalog der Zeitschriftenaufsätze. Möglichkeiten und Anregungen an Hand des Dresdner Z — SWK. — Zentralbl. Biblioth. — Wes. Jg. 66: 1952 H. 7/8 s. 253 — 259.
78. Direktorentagung der wissenschaftlichen Bibliotheken in Jena. — Zentralbl. Biblioth. — Wes. 66: 1952 s. 405 — 411.
m.i.o zreformowaniu Pruskiej Instrukcji Katalogowej.
79. Krieg W.: Die vierte Jahrestagung des Verbandes (der Bibliotheken des Landes Nordrhein — Westfalen) in Bielefeld am 24. Mai 1952. Mitt. (Nordrhein — Westfalen) 3: 1952 s. 1 — 32.
m.i. o nowym projekcie Pruskiej Instrukcji Katalogowej.
80. Schmidt Rolf — Diedrich, Schmidt Hans: Die Herstellungsverfahren von Katalogkarten für Dokumentationszwecke — Nachr. Dok. Jg. 3: 1952 s. 141 — 144.
81. Roloff Heinrich: Bericht über die Tagung der wissenschaftlichen Bibliothekare in Berlin und Leipzig vom 22. bis 25. September 1953. — Zentralbl. Biblioth. — Wes. Jg. 67: 1953 H. 11/12 s. 425 — 427: powołanie komisji do spraw katalogowania.
- 82.* Stracke Ilse: Die wesentlichen Abweichungen der Regel für die Aufnahme und Ordnung der Titel in den Katalogen des British Museum und der Bibliothèque Nationale von den Regeln der preussischen Instruktionen (Hamburg) 1953. (Jahresarbeiten aus der Hamburger Bibliotheksschule — aus Bibliographie und Katalogkunde).
83. Alexander Gerhard: Der Bibliothekartag in Bremen 8. — 11. Juni 1954. — Z. Biblioth. — Wes. Bibliogr. Jg. 1: 1954 H. 3 s. 243 — 248: m.in. dyskusja nad projektem zmiany Pruskiej Instrukcji Katalogowej.
84. Bekmeburg H.: Lichtpause und Klein — Offset — Deuck als technische Hilfsmittel der Dokumentation. Nachr. Dokum. Jg. 5: 1954 s. 88 — 91.
85. Deckert Helmut: Zur Diskussion über die Katalogisierung der Zeitschriftenaufsätze. — Zentralbl. Biblioth. — Wes. Jg. 68: 1954 H. 5/6 s. 170 — 178.
86. Husadel C.: Der gegenwertige Stand der Lichtpaustechnik und ihre Anwendung in der Dokumentation. — Nachr. Dokum. Jg. 5: 1954 s. 148 — 150.
87. Meckert J.A.: Die Bibliothek des Bundesverfassungsgerichts. — Z. Biblioth. — Wes. Bibliogr. Jg. 1: 1954 H. 3. s. 212 — 213: Kataloge.
- 88.* Peters G.: Korporative Verfasserschaft als Katalogisierungsproblem. Ein Beitrag zur Frage ihrer Verwendung in den deutschen wissenschaftlichen Bibliotheken. Köln 1954, powiel.

89. Reichard Gänther: Der Bibliothekartag in Bremen, 8. – 11. Juni 1954. – Zentralbl. Biblioth. – Wes. Jg. 68: 1954 H. 11/12 s. 440 – 443.

M.in. o stanie opracowania pruskiej instrukcji, w szczególności o problemie szeregowania haseł tytułowych.

90. Richter E.: Die Behandlung der Vornamen in den Alphabetischen Zettelkatalogen der Niedersächsischen Staats- und Universitätsbibliothek in Göttingen. Mite. Liste lt. Vornamen. Göttingen 1954 Staats – u. Univ. Bibliothek 4° k III, powiel.

91. Vorstius Joris: Bericht über die 5. Tagung des Technischen Ausschusses, 46 der I.S.O. (International Standards Organisation) in Brüssel vom 14. – 16. Juni 1954. – Zentralbl. Biblioth. – Wes. Jg. 68: 1954 H. 11/12 s. 451 – 453.

M.in. o projekcie tablic transliteracyjnych dla alfabetu cyrylicznego i nowogreckiego.

92. Der alphabetische Katalog in allgemeinen Bibliotheken. Anweisungen. 2. veränd. Aufl. Leipzig 1955. Verl. für Buch u. Biblioth. – Wes.

Teil 1: Regeln. ss. 45; Teil 2.: Beispielsammlung ss. 95. Toz: 3 veränd. Aufl. (p. t.) der alphabetische Katalog in allgemeinbildenden Bibliotheken. Leipzig, 1958.

93. Fuchs Hermann: Kommentar zu den Instruktionen für die Alphabetischen Kataloge der Preussischen Bibliotheken. Wiesbaden 1955. Harrassowitz ss. 302. Toz: 2. durchges. Aufl. Wiesbaden 1958.

94. Instruktionen für den Alphabetischen Katalog. Die Ordnung der Sachtitel nach den gegebenen Wortolgen. Mechanische Ordnung nach Worten. Entwurf vorgelegt vom Katalogausschuss des Verbandes der Bibliotheken des Landes Nordrhein-Westfalen. Köln 1956 Verband d. Biblioth. d. Landes Nordrh. – Westf. ss. 12.

95. Kurzregeln für die alphabetische Katalogisierung in Institutsbibliotheken. Hrg. von der Universitätsbibliothek Tübingen. Tübingen 1956 Univ. – Bibl. ss. 31. Rec.: Kral W.: Zentralbl. Biblioth. – Wes. Jg. 70: 1956 H. 11/12 s. 452 – 454.

96. Mülleijans F.: Das englische Kompositum und die Instruktionen. – Z. Biblioth. – Wes. Bibliogr. Jg. 3: 1956. H. 2. s. 114 – 118.

97.* Regeln für den Alphabetischen Katalog an wissenschaftlichen Bibliotheken. Entwurf des Berliner Instruktionsschusses 1 – 56. Berlin 1956.

98. Richter E.: Abkürzungsliste Zusammengeest. f.d. Titelaufnahme d. Nieders. Staats-u. Universitätsbibliothek Göttingen. Göttingen 1956 4° ss. III, 64, powiel.

99. Samulski Robert: Reform der Instruktionen, Bericht der Kommission des Vd. B. für Katalogfragen, vorgelegt dem Bibliothekartag in Berlin am 24. 5. 56 (gekürzt) – Z. Biblioth. – Wes. Bibliogr. Jg. 3: 1956 H. 4 s. 294 – 297.

100. Sickmann Ludwig: Die Gestaltung des neuen G (esant – verzeichnisses der A(usländischen) Z(eitschriften). Bericht über die Besprechung in Bad Godesberg am 3. Mai 1956. Z. Biblioth. – Wes. Bibliogr. Jg. 3: 1956 H. 2 s. 136 – 139.

101. Bestimmungen für den alphabetischen Hauptkatalog der Universitätsbibliothek Tübingen. (Rev. Ausg.). Tübingen 1957 Univ. Bibliothek 2^ok. II, 68, po-wiel.

Rec.: K. Kammel, Zentralbl. Biblioth. – Wes. Jg. 72: 1958. H. 4 s. 246 – 250.

102. Fuchs Hermann: Kurzgefasste Verwaltungslehre für Institutsbibliotheken. Mit. einem Anhang: Regeln für die alphabetische Katalogisierung. Wiesbaden 1957 Harrassovitz ss. 132.

Rec.: Unger R., Zentralbl. Biblioth. – Wes. Jg. 72: 1958 H. 1. s. 51 – 53.

103. Mühlfort Günter: Transkriptionsprobleme. Die korrekte Wiedergabe russischer Namen im Deutschen. Mit Beiträgen zur Retranskription von Kurt Die-sing. Berlin 1957 Rütten u. Loening 8° ss. 175.

Rec.: Quack G.: Zentralbl. Biblioth. – Wes. Jg. 72: 1958 H. 1. s. 43 – 45.

104. Reblin Bodo: Lehrbuch für das Katalogisieren in allgemeinbildenden Bi-bliotheken. Leipzig 1957 Verl. f. Buch- u. Biblioth. – Wes. 8° s. 256.

Rec.: H. W. Zentralbl. Biblioth. – Wes. Jg. 72: 1958 H. 2/3 s. 164.

Toz: 2. Aufl. Leipzig 1959.

105. Sickmann Ludwig: Aktuelle Probleme des Alphabetischen Katalogs. – Z. Biblioth. – Wes. Bibliogr. Jg. 4. 1956. H. 4 s. 246 – 261.

Rec.: Libr. Science Abstracts. Vol. 9: 1958 nr 1 s. 55 poz. 7887.

106. Die Aufgaben des gehobenen Dienstes bei der Ausbildung der Prak-tikanten in der Katalogisierungsabteilung. (Oprac.) B. Boehlke (i in.) Mitt. – Bl. Nordrhein – Westfalen, 8 < 3. > September 1958 s. 170 – 173.

Rec.: Libr. Science Abstracts. Vol. 9: 1958 nr 4 s. 274 poz. 8685.

107. Deckert Helmut: Probleme der Alphabetischen Katalogisierung – Zentral-bl. Biblioth. – Wes. Jg. 72: 1958 H. 2/3 s. 117 – 133.

108. Fachtagung der Mitarbeiter an Wissenschaftlichen Bibliotheken der, Deutschen Demokratischen Republik. Leipzig 10. – 12. April 1958. – Zentralbl. Biblioth. – Wes. Jg. 72: 1958 H. 2/3 s. 85 – 88: 3. Berichte über die Tätigkeit der Arbeitskreise.

1. Arbeitskreis: Probleme der Alphabetischen Katalogisierung

(Oprac.): Helmut D e c k e r t

109. Katalogisierungsordnung der Universitätsbibliothek München. 2. erg. Aufl. München 1958 ss. 126.

110. Pflug Günter: Jahresversammlung des Verbandes der Bibliotheken des Landes Nordrhein – Westfalen. – Z. Biblioth. – Wesen Bibliogr. Jg. 5: 1958 H. s. 346 – 347: Podsumowanie dyskusji, wywołanej projektem nowej niemieckiej instrukcji katalogowej.

111. Poggendorf Dietrich: Die Umstellung alphabetischer Kataloge von der grammatischen auf die gegebene Folge der Ordnungswörter. Statist. Unters. u. Arbeitsstudien an Zentralkatalog des Landes Nordrhein – Westfalen. Köln 1958 Greven 8° ss. 137. Arbeiten aus dem Bibliothekar-Lehrinstitut des Landes Nordrhein – Westfalen. H. 16.

Rec.: Deckert H., Zentralbl. Biblioth. – Wes. Jg. 73: 1959 H. 3 s. 202 – 204.

112. Regeln für die alphabetische Katalogisierung in wissenschaftlichen Bibliotheken. 3. unveränd. Nachdr. d. Instruktionen f.d. alphab. Kataloge d. Preuss. Bibliotheken. Leipzig 1958 Harrassowitz. 4° ss. X, 179.

113. Roloff Heinrich: Die Katalogisierung. W: Handbuch der Bibliothekswissenschaft 2 verm. u. verb. Aufl. Bd. 2. Wiesbaden 1958 s. 242 – 286.

114. Teitge Hans – Erich: Einige Probleme der Mechanischen Ordnung. Zentralbl. Biblioth. – Wes. Jg. 72: 1958. H. 5/6 s. 299 – 308.

115. Pflug Günter: Bericht über die eingegangenen Stellungnahmen zu den "Regeln über den alphabetischen Katalog" Mitt. – Bl. Nordrhein – Westfalen. N.F. 9: 1959 s. 10 – 19.

116. Podborny J.G.: Zu einer international einheitlichen Umschreibung der Kyrillischen Buchstaben. – Babel 5: 1959 s. 207 – 212.

117. Roloff Heinrich: Auf dem Wege zu einer internationalen Einigung über Grundsätze der Katalogisierung. – Zentralbl. Biblioth. Wes. Jg. 73: 1959 H. 6 s. 502 – 511.

118. Roloff Heinrich: Sexagenarios de ponte? Betrachtungen zum 60. Geburtstag der Preussischen Instruktion. – Zentralbl. Biblioth. – Wes. Jg. 73: 1959 H. 3 s. 183 – 187.

119. Teitge Hans Erich: Das Regelwerk für den Anonyma – Teil des Benutzerkataloges der Deutschen Staatsbibliothek. – Zentralbl. Biblioth. – Wes. Jg. 73: 1959 H. 5 s. 418 – 433.

NORWEGIA

120. Dahl H.G.: Omkring valg av emneord og henvisninger. Bok og bibliotek 18: 1951 s. 120 – 124, 164 – 173.

121. Katalogiseringsregler for norske biblioteker. Utarb. av Norsk bibliotekforenings katalogkomite 3. rev. utg. Oslo 1955 ss. VIII, 112, tabl. 2 (Norsk bibliotek – forenings småskrifter 6).

122. Garbarek C.: Transkripsjonsproblemer i forbindelse med det kyrilliske alfabet, spesielt russisk. – U D K – bulletin 2: 1956 s. 1 – 16.

123. Kragemo Heige: Transformation of the format of a library card catalogue. – Nord. Tidskr. Bok – och Bibli. – Wäs. Arg. 44: 1957 nr 1 s. 11 – 19.

124. Smith Fritze: Korporativt fortatterskab isaer med henblik på katalogisering af tidsskrifter. < Corporate entries with special regard to periodicals >. Nord. Tidskr. Bok – och Bibli. – Wäs. Arg. 44: 1957 < 4 > s. 123 – 129.

Rec.: Libr. Science Abstracts. Vol. 9: 1958 nr 1 s. 53. poz. 7882.

SZWAJCARIA

125. Bericht über die Tätigkeit der V (ereinigung) S (chweizer) B (ibliothekare) im Jahre 1951 – 52. – Nachr. Vereinig. Schweiz. Biblioth. 28: 1952 s. 137 – 145. in. in. o problemie dysertacji zagranicznych oraz rodzaju katalogów w poszczególnych typach bibliotek szwajcarskich.

126. * Entwurf einer Katalogisierungsinstruktion für die Schweizerische L (andes) B (ibliothek.) Bern 1956.

127. Vontobel Willy: La collectivite – auteur. Nachr. Verein Schweiz. Biblioth. Jg. 32: 1956 nr 4 s. 104 – 118.

128. Vontobel W (illy), Vuilleumier E.: Catalogue Code revision in Switzerland. – Unesco Bull. Libr. 11: 1957 s. 200 – 202.

SZWECJA

129. Kjellberg L (ennart): De svenska vetenskapliga bibliotekens translitterering av cyrilisk skrift. – Nord. Tidskr. Bok – och Bibli. – Wäs. Arg. 36: 1949 s. 175 – 189.

130. Björkbohm Carl: Till de vetenskapliga bibliotekens katalog-fråga. – Biblioteksbladet 35: 1950 s. 287 – 289.

131. Hjelmquist F: Nagot om tillkomsten av S.A.B.: s klassifikations – och katalogiseringsregler. – Biblioteksbladet 35: 1950 s. 350 – 352.

132. Katalogregler för svenska bibliotek. 2: a uppl. Stockholm 1950 ss. 83, (Sveriges allmänna biblioteksforening).

133. Munthe Gerhard: Universitetsbiblioteket i Bergen. — Nord. Tidskr. Bok — och Bibl. — Wäs. Arg. 37: 1950 nr 3 s. 106 — 108. Katalogene.

134. Söderström K.A.: Förslag till katalogiserings — och alfabetiseringsregler för en bibliografi över periodisk litteratur. Stockholm 1950 ss31, powiel.

135. Söderström K.A.: Om acta katalogisering, — Tidskr. dokum. 6: 1950 s. 17 — 19.

136. Den svenska accesskatalogens redigering och utgivningsätt. Förslag, framlagda av en kommitte representerande Svenska biblioteksförening, Sveriges vetenskapliga specialbibliotheksförening och Tekniska litteratursällskapet. 1. Katalogens allmänna utformning. Publiceringsmetoden. Stockholm 1950 ss. 31. powiel.

137. Waldner A.: Vad koster det att katalogisera en bok? — Tidskr. dokum. 6: 1950 s. 30 — 32.

138. Schaaning H.: Hvordan kan vi forenkle katalogiseringen? 6. nordiska biblioteksmötet i Uppsala 1950. Uppsala 1951 s. 42 — 53.

139. Almlstedt W.: Enhetskatalogisering. — Biblioteksproblem: 1952 s. 9 — 29.

140. Björkbohm Carl: Nominalkatalogen. Principer och problemställningar. — Biblioteksbladet 37: 1952 s. 252 — 261.

141. Jensen E.A.: Administrationens forhold til katalogiseringen, — Biblioteksproblem: 1952 s. 30 — 39.

142. Kjellberg L. (ennart): Främmande sprake i titrkopior. — Biblioteksbladet 37: 1952 s. 430 — 432.

143. Ostling G.: Viktig och riktig rationalisering. — Biblioteksbladet 37: 1952 s. 473 — 474.

144. Linder G.: Katalogragler i sammandrag. 6 uppl. Lund 1954 ss. 19 (Sveriges allmänna Biblioteksförenings småskrifter 45).

145. Morner C — G.S: Katalogisering av grammofonskivor. — Biblioteksbladet 39: 1954 s. 285 — 293.

146. Björkbohm Carl: Nya synpunkter på ämneskatalogiseringen. Post combination systeme. — Tidskr. dokum. 11: 1955 s. 41 — 44.

147. Tell B.: Om xerografi. < Tidskr. dokum. > 11: 1955 s. 5 — 7.

148. Björkbohm Carl: Ämneskatalogens värde och berättigande Tidskr. dokum. 12: 1956 s. 35 — 37. Inlägg av R. Nylander s. 37 — 38, G. Engel s. 38 — 39.

149. Björkbohm Carl: Pseudoanonymer och corporate entry. Nominalkatalogens svaraste problem. — Tidskr. dokum. 12: 1956 s. 10 — 14.

150. Frykholm L.: Om fortsättningskatalogen. — Tidskr. dokum. 12: 1956 s. 63

151. Gertz Ulla: Bibliotekstjänsts tryckta katalog — Kort < Printed catalogue cards. > Tidskr. dokum. 14: 1958 < 1 > s. 10 — 12.

Rec.: Libr. Science Abstracts. Vol. 9: 1958 nr 2 s. 124. poz. 8138.

TURCJA

152. Basma eserler alfabetik katalog Kaideleri < enstrüsyon. > Ankara 1957 Türk tarih kurumu basimevi ss. XV, 135. (Przepisy dla alfabetycznego katalogu druków).

UNIA POŁUDNIOWO-AFRYKAŃSKA

153. Coetzee P. C., Louw J.P. Aschenbom H.J.: Titel – beskrywing. In samenwerking met ander lede van die Departement Biblioteekkunde van die Universiteit van Pretoria, Kaapstad 1956 Balkema 8° ss. XIV, 114, 15.

Rec.: Sauppe E., Zentralbl. Biblioth. – Wes Jg. 71: 1957 H. 5 s. 377 – 380.

U. S. A.

154. Osborn Andrew D.: The crisis in cataloging. – Libr. Quart. 11: 1941 s. 393 – 411.

155. Osborn Andrew D.: Cataloging developments in the United States 1940. – International Federation – of Library Associations Publications. 12: 1947 s. 71.

156. Barden Bertha R.: New cataloging directions – Libr. J. 74: 1949 s. 156 s. – 66.

157. Beverly Ruffin: Toward a sound national program in cataloging. – College Res. Libr. July 1949 s. 227 – 232.

158. Metcalf Keyes D.: Harvard faces its library problems: Cataloging. – Harvard Libr. Bull. Vol. 3: 1949 nr 2 s. 190 – 191.

159. Potterf Rex M.: Recordings in our library. – Libr. J. 74. 6 March 1949 s. 425.

160. Tauber Maurice F.: Cataloging: basic service. – Libr J. 74: 1949, 16 Sept. s. 1280 – 33.

161. Tauber Maurice F.: The opportunity of the cataloguer. – Wilson Libr. Bull. 23: 1949, 8 April s. 626 – 28.

162.* Catalog maintenance division. (Wyd.) U.S. Library of Congress. Washington 1950. Departmental and Divisional Manual. No. 4.

163. Karpel Bernard: Photography plays part in catalog-card making. – Libr. J. 75: 1950 s. 345 – 347, February 15.

164. Draft code for descriptive cataloging. (Wyd.) California University. East Asiatic Library. Berkeley 1951 ss. 121.

165.* International system for the transliteration of Cyrillic characters, (Wyd.) International Organization for Standardization, 23. Febr., 1951.

166. Kipp Laurence J., Thomas Annie T.: The creation of a cataloguing economy: the Typing Section of the Widener Library. — Harvard Libr. Bull. Vol. 5: 1951 nr 1 s. 112 — 116.

167. Björkbohm Carl.: Serials cataloging. — Serial slants 2: 1951/52 nr 3 s. 17 — 22.

168. Jolley L.: A note on „limited” and „simplified” cataloging in the Library of Congress. — Doc. nr 8: 1952. s. 99 — 105.

169. Library of Congress cards at Harvard. — Harvard Libr. Bull. Vol. 6: 1952 nr 2 s. 269 — 270.

170. Rules for descriptive cataloging in the Library of Congress: phonorecords. Preliminary ed. Washington 1952 Libr. of Congress Descriptive Catalog. Division. ss. IV. 10.

171. Terry Altha E.: Techniques for expanding the card catalog of a large library. — College and Res. Libr. 13: 1952 s. 242 — 245.

172. Bentz D.M., Cavender Thera P.: Reclassification and recataloging. — Libr. Trends. 2: 1953 s. 249 — 278.

173.* Cataloging rules and principles. A critique of ALA Rules for entry and a proposed design for their revision. Washington 1953 reprint. Washington 1954.

174. Current trends in cataloging and classification. — Libr. Trends. 3: 1953 s. 173 — 355.

175. Hamilton Charles E.: Code for descriptive cataloging. Issued by the University of California, East Asiatic Library. Berkeley 1953 Univ. of California, General Library ss. VII, 21 powiel.

176.* Hodgson J.G., Xerography in reproductive process for libraries. Colorado 1953.

177. Lubetzky S.: Cataloging rules and principles, a critique of A.L.A. rules, for entry and a proposed design for their revision. Prepared for the A.L.A. Division of Cataloging and Classification Washington 1953 Processing Dep. Library of Congress ss. 65.

178.* Morris J.C.: Corporate entry guide for report literature at Oak Ridge National Laboratory Library, preliminary ed. Oak Ridge. Tenn. 1953.

179. Reichmann F.: Costs of cataloging. — Libr. Trends. 2: 1953 s. 290 — 317.

180. Reglas par la catalogacion descriptiva en the Library of Congress < Adoptadas par la American Library Association >. Trad. par F. Peraza Sarauza Washington 1953 The Library of Congress 1° ss. VII, 174.

181. Dawson John Minto: Xerography in card reproduction. — *College Res. Libr* 15: 1954 s. 57 — 60.
182. Merritt Gertude, Frarey C.J.: Costs of expanding the card catalog of a large library. — *College Res. Libr.* 15: 1954 s. 87 — 89, January.
183. Morsch Lucile M.: Scientific management in cataloging. — *Libr. Trends.* 2: 1954 s. 470 — 483.
184. Non-author headings. — *Jl of Cat. and Class.* 10: 1954 s. 61 — 73, April.
185. The card cataogs of the Library of Cngress: a brief description. (Wyd.) United States. Library of Congress. Washington 1955 Library of Congress Processing Department ss. 30.
186. Gibson Robert W., Darby Ralph L., Koch Melvin C.: Prepare your own catalog cards. — *Spec. Libr. Vol.* 46: 1955 nr 10 s. 428 — 433.
187. Osborn A.D.: Cataloguing in the Harvard libraries. — *Harvard Libr. Bull.* 9: 1955 s. 365 — 375.
188. Winchell C.M.: The catalog: full, medium or limited. — *Jl of Cat. and Class* 11: 1955 s. 199 — 206.
189. Wright W.E.: Catalogue code revision in the United States. — *Unesco Bull. Libr.* 9: 1955 s. 136 — 138.
190. Amundson Vibeke: Arbejdsrationaliserings-problemer i bibliotekerne. Amerikanske erfaringer. — *Nord. Tidskr. Bok — och Bibl. Vas. Arg.* 43: 1956 nr 1. s. 24 — 36.
191. Angell Richard S.: The need for a new United States code. — *Libr. Quart. Vol.* 26: 1956 nr 4 s. 318 — 330.
192. Chaplin A.H.: A universal Cataloging Code. — *Libr. Quart* 26: 1956 s. 337-347.
193. Dunkin Paul S.: Criticisms of current cataloging practice. — *Libr Quart. Vol.* 26: 1956 nr 4 s. 286 — 302.
194. Henkle Herman H.: Some unanswered questions. — *Libr. Quart, Vol.* 26: 1956 nr 4 s. 345 — 355.
195. Jayne S.R.: Library catalogues of the English Renaissance. Berkeley 1956 Univ. of Calif. Pr. ss. 232.
196. Lubetzky S.: The function of the catalog. — *College Res. Libr.* 17: 1956 s. 213 — 215.
197. Osboru A.D.: Cataloging and cataloging codes in cher countries today. — *Libr. Quart.* 26: 1956 s. 276 — 285.
198. Skelton Alan G.: Library reproduces cards with addressograph. — *Libr. J.* Vol. 81: 1956 nr 19 s. 2519 — 2521.

199. Statement of objectives and principles for Catalog Code revision.—*J. Cat. and Class.* 12: 1956 s. 103 — 107.
200. Strout R.F.: The development of the catalog and cataloging codes. — *Libr. Quart.* 26: 1956 s. 254 — 275.
201. Swank R.C.: Cataloging cost factors. — *Libr. Quart.* 26: 1956 s. 303 — 317.
202. Wright Wyllis E: A report of progress on catalog code revision in the United States. — *Libr. Quart.* Vol. 26: 1956 nr 4 s. 331 — 336.
203. Bimabaum Henry: The Availability of Library of Congress catalog cards.—*Libr. Resources.* Vol. 1: 1957 nr 1 s. 42 — 49, bibliogr.
204. Cataloging Code. *Libr. Quart.* 26: 1956 s. 286 — *Libr. Resources* 1: 1957 s. 211 — 221.
205. Cabender Th.P: Time and motion techniques related to costs of expanding the card catalog. — *Libr. Resources.* 1: 1957 s. 104 — 108.
206. Dawson John Minto: The acquisitions and cataloging of research libraries. A study of the possibilities for centralized processing. — *Libr. Quart.* 27: 1957 s. 1/22.
207. Dubester H.J.: The catalog — a finding list? — *College Res. Libr.* 18: 1957 s. 107 — 111, 159.
208. Eaton Th.: Cataloging and classification. An introductory manual. 2. ed. Champaign In 1957 Illini Union Bookstore ss. XIV, 193.
209. Gjelsness Rudolph: Research in cataloging and classification. — *Libr. Trans.* 6: 1957 < 2 > s. 171 — 186.
Rec.: Libr. Science Abstracts. Vol. 9: 1958 nr 1 poz. 7877.
210. Mac — Quarrie Catherine: IBM book catalog. — *Jl* Vol. 82: 1957 nr 5 s. 630 634, ilustr.
211. Osboru A.D.: Zur Revision der Instruktionen für die Katalogisierung in amerikanischen Bibliotheken. Vortrag. gehalten auf d. Bibliothekartag in Lübeck am 13. Juni 1958, — *Z. Biblioth.* — *Wes. Bibliogr.* 4: 1957 s. 241 — 246.
212. Towards a better cataloging code. Papers presented before the 21 annual conference of the Graduate Library School of the University of Chicago. June 13-15, 1956. Ed. by R.F. Strout. Chicago: Univ. of Chicago, Graduate Library School 1957 ss. 116. (*The University of Chicago Studies in Library Science*).
213. Warren J.P., Barnard W.M.: Cataloging statistic. Report on an experiment. — *Libr. Resources.* 1: 1957 s. 67 — 81.
214. Adocock Elizabeth: Centralized technical processes in a county Library.—*Libr. Resources.* 2: 1958 < 3 > s. 191 — 195.
Rec.: Libr. Science Abstracts. Vol. 9: 1958 nr 3 s. 195 poz. 3397.

215. Ake Robert S.: Central processing unit. — *Libr. Resources*, 2: 1958 < 3 > s. 183 — 184.

Rec.: *Libr. Science Abstracts*, Vol. 9: 1958 nr 3 s. 194 poz. 8395.

216. Aus den amerikanischen Bibliotheken; Amerikanische Bibliothekarsversammlung ALA. — *Z. Biblioth. G Wes. Bibliogr.* Jg. 5: 1958 H. 1 s. 74 — 75.

217. Balli Katharine: The work of the Cataloging Policy and Research Committee of the Cataloging and Classification Section of the Resources and Technical Services Division of the American Library Association. — *Ontario Library Review*, 42 < 3 > August 1958, 180 — 182.

Rec.: *Libr. Science Abstracts*, Vol. 9: 1958 nr 4 s. 272 poz. 8676.

218. Bendix Dorothy: Regional processing for public libraries, a survey. — *Libr. Resources* 2: 1958 < 3 > s. 155 — 170.

Rec.: *Libr. Science Abstracts*, Vol. 9: 1958 nr 3 s. 194 poz. 8394.

219. Bernhardt Emma: Cataloguing — 1957 version. — *Libr. Resources C*: 1958 < 1 > s. 48 — 53.

Rec. *Libr. Science Abstracts*, Vol. 9: 1958 nr 2 s. 124 — poz. 8135.

220. Cutler Dorothy: The Columbia River Regional Library demonstration — *Libr. Resources*, 2: 1958 < 3 > s. 181 — 182.

Rec: *Libr. Science Abstracts*, Vol. 9: 1958 nr 3 s. 196 poz. 8404.

221. Drewry Virginia: Georgia State catalog card service. — *Libr. Resources*, 2: 1958 < 3 > s. 176 — 180.

Rec.: *Libr. Science Abstracts*, Vol. 9: 1958 nr 3 s. 197 poz. 8405.

222. Jackson, Sidney L.: Catalog use study. Ed. by Vaclav Mostecky. (Wyd.) American Library Association Resources and Technical Services Division, Cataloging and Classification Section, Policy and Research Committee, Chicago 1958 ALA 4° ss. VII, nrb. 1, 85, nrb. 1.

223. Kenney Brigitte L.: Centralized processing — Missouri style. *Libr. Resources*, 2: 1958 < 3 > s. 185 — 190.

Rec.: *Libr. Science Abstracts*, Vol. 9: 1958 nr 3 s. 194 poz. 8396.

224. Schultheiss Louis A.: This works for us... Multilithed catalog cards. — *Spec. Libr.* 49: 1958 < 5 > s. 223.

Rec.: *Libr. Science Abstracts*, Vol. 9: 1958 nr 4 s. 274 poz. 8683.

225. Waters Samuel T.: The red and the green. — *Libr. Resources*, 2: 1958 < 4 > s. 281 — 285.

Rec.: *Libr. Science Abstracts*, Vol. 9: 1958 nr 4 s. 272 — 273 poz. 8677.

226. Dewey Harry: Punched card catalogs-theory and technique — *Amer. Docum.* Vol. 10: 1959 nr 1 s. 36 — 50, rys.

227. Veasey Louis A.: New card making equipment at State Library. — *Illinois Libr.* Vol. 41: 1959 nr 6 s. 417 — 420, ilustr.

228. Trotier Arnold H.: Cataloging in source. The story up to now. — Illinois Libr. Vol. 41: 1959 nr 6 s. 426 — 431.

229. Warheit I.A.: Catalogs from punch cards. — Amer. Docum. Vol. 10: 1959, nr 3 s. 254, wzory s. 255 — 258.

WĘGRY

230. Domanovszky A.: Nagybetű — használat a címlírásban. Budapest 1958 ss. 12. (Duże litery początkowe wyrazów w opisie katalogowym).

231. Moravek E.: Kiadványtípusok a katalogizálás szempontjából. Budapest 1958 ss. 12. A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának kiadványai 2. (Typy wydawnictw z punktu widzenia katalogowego).

232. Domanovszky A.A.: A könyvtári címlírás és a területi szerző. Budapest 1959 ss. 74. A Budapesti Egyetemi Könyvtár kiadványai. 9. (Zasady katalogowania i autorstwo korporatywne).

WŁOCHY

233.* Normas para catalogação de impressos. Edicao brasileira. Sao Paulo 1949.

234.* Règles pour le catalogue des imprimés. Ed. française. Cité du Vatican 1950.

235. Tabolka Zdeněk V (aclav): Projet d'un Code international de règles catalographiques 1. Congresso Mondiale delle Biblioteche e di Bibliografia. — Atti 2: 1951 s. 121 — 152.

236. Progetto di riforma delle regole per il catalogo alfabetico delle biblioteche italiane e per il catalogo unitario. Roma 1952 Palombi ss. 101. Ministero della pubblica istruzione. Direzione Generale della Accademie e Biblioteche.

237. Regole per la compilazione del catalogo alfabetico per autori nelle biblioteche italiane. Roma 1956 Palombi ss. XV, 133, Direzione Generale delle Accademie e Biblioteche.

238.* Tondi I. Merolle: Studio per la schedatura centrale della pubblicazioni italiane. Firenze 1956.

239. Wieder Joachim: Neues Leben in italienischen Bibliotheken. Bericht über den Bibliothekerkongress zu Triest und über den italienischen Gesamtkatalog. Z. Biblioth. Wes. Bibliogr. Jg. 3: 1956 H. 4 s. 311 — 313: Nowa instrukcja katalogowa oraz zastosowanie najnowszych metod technicznych do szeregowania kart katalogowych.

240. Barberi Francesco: Catalogue code revision in Italy. — Unesco Bull. Libr. 12: 1958 < 5 — 6 > s. 116 — 119.
 Rec.: Libr. Science Abstracts. Vol. 9: 1958 nr 3 s. 196 poz. 8401.

Z. S. R. R.

- 241.* Dobrovol'skaja V.J.: Opisanie proizvedenij pečati dlja bibliotečnych katalogov. Pod red. E.L. Samurina. Moskva 1946.
- 242.* Samurin E.J.: Katalogizacija oficial'nych i vedomstvennych izdanij. Moskva 1947.
- 243.* Dobrovol'skaja V.J.: Opisanie osobych vidov izdenij dlja bibliotečnych katalogov. Moskva 1949.
244. Edinye pravila po opisaniu proizvedeni pečati dlja bibliotečnych katalogov. Č. 1 — 6. Moskva 1949 — 1958. Bibl. SSSR im. Lenina 8° Komitet po Delam Kulturalno-Prosvetitel'nych Učreždenij pri Sovete Ministrov RSFSR. Č. 1 vyp. 1: Opisanie Knig. 1949 ss. 334; vyp. 2: Organizacija alfavitnogo kataloga. knig. 1952 ss. 48, il., ž 2: Opisanie periodičeskich izdenij. 1954 ss. 131 c. 3: c. 4. Opisanie notnych izdenij. 1952 ss. 63 c, 5, c, 6: Specjal'ne vidy techniceskich izdabij. 1957 ss. 118.
245. Rbej.: Zur Frage der Arbeitsnomung in den sowjetschen Bibliotheken. — Zentralbl. Biblioth. — Wes. Jg. 63: 1949 HV. — 1/2 s. 9 — 16.
246. Seglin E.: Pečatnye kataložnye kartočki zumalnych statej. — Bibliotekar 1949 nr 6 s. 29 — 30.
247. Ambrcumjan Z.N.: Za vysokoe kačestvo bibliotečnych katalogov. — Bibliotekar' 1950 nr 1 s. 5 — 9.
248. Ambrcumjan Z.N.: Rol' značenie katalogov sovietskich bibliotek. Moskva 1951 Goskul' tprosvetisdat. ss. 19.
249. Bibliotečnye katalogi. Programma kursa. Moskva 1951 Gos. Izd. Kul't. — Prosvet. Lit. ss. 21, Mosk. Gos. Bibl. Inst. im. V.M. Molotova.
250. Klenov A.V.: Technika bibliotečna. Z ros. tłum. Józef Janiczek i Julia Robakiewicz. Warszawa 1951 Lud. Spółdz. Wyd. 8° ss. 450, z il.
- 251.* Jednotna pravidla popisu tiskovin pro katalogy knihoven. Z rus. orig. prel. J. Drtina. č. 1 sv. 1: oddil 2, 4-6. Praha 1952 — 1953 N. Knih. Č. 1. sv. 1: Popis knih. 1952 ss. 47, oddil 2: Popis děl individualnich autoru a popis pod nazvem; oddil 4: Popis ústav, zákonu a narizeni; oddil 5: Popis mnohósvazkových děl a sbirek; 6 Popis jednotlivých druhu knih. Prilohy. Rejstrik. 1953 ss. 219, 25.
- 252.* Tichomirova L.P., Firsov G.G. Opisanie proizvedenij pečati dlja bibliotečnych katalogov. 2. izd. Leningrad 1952 8° podl. ss. 263.

253. Dobrovol'skaja V.I.: Sostavlenie alfavitnogo Kataloga. Moskva 1953 Gos. Izd. Kul't. Prosv. Lit 8° ss. 31. Moskovskij Gosud. Bibl. Inst. im. V.M. Molotova. Ministerstvo Kul't. RSFSR. Lekcii alja Stud. — Zaočn. po Kursu „Bibliotečne Katalogi“.

254. Edinye pravila opisanija proizvedenij pečati dlja katalogov nebol'sich bibliotek i bibliografičeskich ukazatelej. Moskva 1953 Gosud. Izdat. Kul't. — Prosv. Lit. 8° ss. 175.

255. Klenov A.V.: Sistema katalogov Sovetskoj Biblioteki. Moskva 1953 Gos. Izd. Kul't. — Prosv. Lit. ss. 29. Moskovskij Gosud. Bibl. Inst. im. V.M. Molotova. Lekcii dlja Stud. — Zaočn po kursu „Bibliotečne Katalogi“.

256. Dobrovol'skaja V.J.: Opisanie oficial'nych i vedomstvennyh izdanij. lekcija dlja studentov zaoč. ordelen po kursu „Bibliotečne katalogi“. Moskva 1954 Goskul'tprosvetizdat 8° ss. 26. Ministerstvo Kul'tury RSFSR. Moskovskij Gosudar. Bibl. Inst. im. V.M. Molotova.

257. Firsov G: Oformlenie alfavitnogo Kataloga. — Bibliotekar 1954 nr 5 s. 30 36.

258. Nemčenko V.V.: Analitičeskoe opisanie proizvedenij pečati. Metodičeskie materialy dlja studentov zaočnogo otdelenija po kursu „Bibliotečne katalogi“. Moskva 1954 Gos. Izd. Kul't. — Prosvet. Lit. ss. 33. Bibl. Inst. im. V.M. Molotova.

259. Zvakina A.M.: Uproščennaja obrabotka knig. Moskva 1954 Gos. Izdat. Kul't. — Prosvet. Lit. ss. 37.

260. Giljarevskij R.S.: Ob opisaniu perevodov sovetских knig na inostrannye jazyki. Metod transliteracii. — Sov. Bibliogr. 1955 vyp. 39. s. 25 — 34.

264. Klenov A.V.: Bibliotečnaja tehnika. 5 izd. ispravl. i dopoln. Moskva. 1955 Gos. Izdat. Kul't. — Prosv. Lit. 8° ss. 398. z il.

262.* Klevenakij M.M.: Geschichte der Staatl. Lenin-Bibliothek der UdSSR I. Leipzig 1955 ss. 116.

263. Petrovskij V.V.: Organizacija knižnyh fondov i katalogov profsojuznyh, bibliotek. Moskva 1955 Profizdat ss. 117.

264. Revision of cataloguing rules in the Soviet Union, By the Inter-Library Cataloguing Commission of the Min. Culture of the RSFSR. — Unesco Bull. for Libr. 9: 1955 s. 237 — 240.*

265. Snimova S.: Sostavlenie alfavitnyh katalogov v massovyh bibliotekach. Bibliotekar 1955 nr 10 s. 36 — 41.

266. Vilenskaja S.K.: Sistema katalogov v biblioteke M.G.U. — Sov. Bibliogr. 1955 vyp. 40 s. 45 — 47.

267. Dlugac G.V.: Katalogi – edinyj spravočno– bibliografičeskij aparat biblioteki. – Sov. Bibliogr. 1956 vyp. 43 s. 75 – 80.

268. Opisanie proizvedenij pečati. Pod red. Ju. V. Grigoreva i V.I. Dobrovol'skoj. (1) Alfavitnyj katalog. Moskva 1956 Goskul' t'prosvetizdat 8° ss. 204. Ministerstvo Kultury RSFSR. Moskovskij Gosud. Bibl. Inst. im. V.M. Molotova.

269. Šejko I.O.: Rasstanovka prodolžajuscichsja izdanij i otrazenie ich v katalogach. – Sov. Bibliogr. 1956 nr 42 s. 23 – 28.

270. Kunze H.: Kataloge. – Zentrall. Biblioth. Wes. Jg. 71: 1957 s. 89 – 90 Eindrücke von der sowjetischen Bibliothekspraxis.

271. Pavlovic E.A., Rajkovskaja E.M.: Pečatnye kartočki Gosudarstvennoj Publicnoj Biblioteki im. M.E. Saltykova–Scedrina. – Trudy Bibliot. Saltykova Scedrina t. 4: 1957 s. 59 – 85.

272. Plechanov I.: Ofomlenie bibliotečnych katalogov možno uluesit. – Bibliotekar 1957 nr 8 s. 56 – 58.

273. Sivokonin Ju. T.: Otrazenie prodolžajuscichsja izdanij v katalogach oblastnoj biblioteki. – Biblioteki SSSR 1957 vyp. 3. 84 – 93.

274. Silina C.: Zaveršit rabotu po sostavleniju Katalogov. – Bibliotekar 1958 nr 5 s. 54 – 55.

275. Sorokovskaja S.V.: K voprosu ob obrabotke prodolžajuscichsja izdanij i otrazении ich v katalogach krupnych bibliotek. – Biblioteki SSSR 1958 vyp. 9 s. 53 – 57.

276. Vrublevskaja Z.A.: Organizacija grupovoj obrabotki literatury v Gosudarstvennoj Publicnoj Biblioteke Akademii Nauk USSR. – Biblioteki SSSR 1958 vyp. 9 s. 43 – 52.

277. Klenov A.V., Petrovskij V.V.: Organizacija bibliotečnych fondov i katalogov. Učebnik dlja učascichsja bibliotečnych tehnikumov. Moskva 1959 „Sov. Rossija“ 8° ss. 252. z il.

278. Malkin K.G.: Organizacija kataloga kollektivnogo avtora v bibliotekach. – Sov. Bibliogr. 1959 vyp. 4 s. 83 – 88.

279. Novikova E.A.: Osnovy knigoopisanija i organizacija alfavitnogo kataloga. Moskva 1959 „Sov. Ross.“ 8° ss. 301.

280. Richter E.: Zur bibliothekarischen Transliteration der kyrillischen Buchstaben einiger finnisch-ugrischer Sprachen in der Sowjetunion. – Ural – Altaische. Jahrbucher 31: 1959 s. 344 – 346.

281. Wolfson L.F.: Ispolzovanie mikrofilmirovanija v sostavlenii svochnych katalogov. – Sov. Bibliogr. 1959 vyp. 3 s. 105 – 106.